

BANKRUTAVUSIOS ĮMONĖS LIKVIDAVIMAS, KAI BANKROTO PROCESAS VYKSTA TEISMINE TVARKA

1. ĮMONĖS PRIPAŽINIMAS BANKRUTAVUSIA

Teismas, išnagrinėjęs bankroto bylą ir pripažinęs įmonę bankrutavusia, priima nutartį likviduoti įmonę dėl bankroto. Šia nutartimi fiksuojama, jog įmonė yra bankrutavusi ir galima pradėti jos likvidavimo procedūras. Sąlygos, kuomet teismas priima nutartį įmonę likviduoti dėl bankroto:

1.1 Įsiteisėjusi teismo nutartis dėl kreditorių reikalavimų patvirtinimo (*plačiau Kreditorių reikalavimų tvirtinimas*);

1.2 Nuo teismo nutarties, kuria patvirtinti kreditorių reikalavimai, įsiteisėjimo dienos praėjo trys mėnesiai;

1.3 Nepriimta nutartis dėl taikos sutarties sudarymo;

1.4 Nepratęstas trijų mėnesių terminas taikos sutarčiai sudaryti.

Teismas, gavęs įmonės kreditorių susirinkimo siūlymą taikyti įmonei likvidavimo procedūrą anksčiau nei per 3 mėnesius nuo nutarties patvirtinti kreditorių reikalavimus įsiteisėjimo dienos, turi nedelsdamas spręsti klausimą dėl įmonės pripažinimo bankrutavusia ir jos likvidavimo, todėl nutartis likviduoti įmonę dėl bankroto gali būti priimta anksčiau nei 3 mėnesių terminas.

Įsiteisėjus teismo priimtai nutarčiai įmonę likviduoti dėl bankroto, įmonė įgyja bankrutavusios įmonės statusą, nebegalima sudaryti taikos sutarties, pasikeičia administratoriaus teisių ir pareigų turinys (*plačiau II skyrius*).

Nutartis pripažinti įmonę bankrutavusia ir likviduojama dėl bankroto gali būti skundžiama atskiruoju skundu Lietuvos apeliaciniam teismui.

2. ADMINISTRATORIAUS TEISĖS IR PAREIGOS LIKVIDUOJANT BANKRUTAVUSIĄ ĮMONĘ

Galima išskirti šias administratoriaus teises ir pareigas jam likviduojant bankrutavusią įmonę:

2.1 Disponuoti įmonės turtu bei lėšomis ir užtikrinti jų apsaugą;

2.2 Organizuoti turto pardavimą ir jį parduoti ar perduoti kreditoriams;

Turto pardavimas ar perdavimas vykdomas Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo (Žin., 2001, Nr. 31-1010) (toliau – ĮBĮ 33) straipsnyje nustatyta tvarka. Nekilnojamasis ir įkeistas turtas, išskyrus ĮBĮ 33 straipsnio 1 dalies 1 punkte ir 4, 5 dalyse nurodytus atvejus, parduodamas iš varžytynių vadovaujantis „Bankrutuojančios ar bankrutavusios įmonės turto pardavimo iš varžytynių tvarkos aprašu“ (toliau – Aprašas), patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. liepos 3 d. nutarimu Nr. 831 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. sausio 16 d. nutarimo

Nr. 60 redakcija) (Žin., 2008, Nr. 13-441). (*plačiau Įmonės turto realizavimo tvarka*)

2.3 Tenkinti kreditorių reikalavimus.

Pirmiausia apmokamos bankroto administravimo išlaidos. Iš įkeisto turto tenkinami įkeitimu ir /arba hipoteka užtikrinti kreditorių reikalavimai. Jei pardavus įkeista turtą įkeitimu ir/arba hipoteka užtikrinti kreditoriaus reikalavimai nebuvo visiškai patenkinti, toks kreditorius turi teisę dalyvauti kreditorinius reikalavimus tenkinant bendra tvarka.

Kreditorių reikalavimai tenkinami tokia tvarka:

2.3.1 pirmąja eile yra tenkinami darbuotojų reikalavimai, susiję su darbo santykiais; reikalavimai atlyginti žalą dėl suluošinimo ar kitokio kūno sužalojimo, susirgimo profesine liga arba dėl mirties nuo nelaimingo atsitikimo darbe, fizinių ir juridinių asmenų reikalavimai apmokėti už perdirbti supirktą žemės ūkio produkciją. Pirmąja eile tenkinamiems kreditorių reikalavimams neturi būti priskirtas apskaičiuotas, su darbo užmokesčiu susijęs gyventojų pajamų mokestis, taip pat Garantinio fondo administratoriaus, valstybei atstovaujančio Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinio skyriaus ir Žemės ūkio ministerijos atgręžtiniai reikalavimai - šie reikalavimai turi būti tenkinami antrąja eile;

2.3.2 antrąja eile tenkinami reikalavimai dėl mokesčių ir kitų įmokų į biudžetą ir dėl privalomojo valstybinio socialinio draudimo bei privalomojo sveikatos draudimo įmokų; dėl paskolų, suteiktų valstybės vardu pasiskolintų lėšų, ir paskolų, gautų su valstybės ar garantijų institucijos, už kurios įsipareigojimų vykdymą garantuoja valstybė, garantija, dėl paramos, suteiktos iš Europos Sąjungos lėšų,

2.3.3 trečiąja eile tenkinami visi likusieji kreditorių reikalavimai.

Kiekviename etape kiekvienos paskesnės eilės kreditorių reikalavimai tenkinami po to, kai visiškai patenkinti atitinkamo etapo pirmesnės eilės kreditorių reikalavimai.

2.4 Pateikti žalos atlyginimo prievolės dėl nelaimingų atsitikimų darbe ar susirgimų profesine liga dokumentus ir žalos atlyginimo gavėjų duomenis jų gyvenamosios vietos Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniams skyriams, kai įstatymo nurantytu atveju žalos atlyginimo mokėjimas pereina valstybei. Atvejai, kada žalos atlyginimo mokėjimo pareiga pereina valstybei, nustatyti Lietuvos Respublikos Žalos atlyginimo dėl nelaimingų atsitikimų darbe ar susirgimų profesine liga laikinajame įstatyme (Žin., 1997, Nr. 67-1656);

2.5 Sutvarkyti atliekas, užterštą dirvožemį ir gruntą. Administratorius privalo sutvarkyti likviduojamos įmonės teritoriją bei pašalinti dėl įmonės veiklos susidariusias atliekas. Atlikus minėtus veiksmus, turi būti gauta Aplinkos ministerijos atitinkamo regiono aplinkos apsaugos departamento pažyma, jog įmonei priklausanti teritorija sutvarkyta tinkamai;

2.6 Gražinti bankrutavusios įmonės savininkui (savininkams) turtą, likusį atsiskaičius su kreditoriais. Patenkinus visus kreditorinius reikalavimus bei apmokėjus teismo ir administravimo

išlaidas, likęs nepanaudotas įmonės turtas yra gražinamas įmonės savininkui (savininkams). Likęs likviduojamos įmonės turtas padalijamas akcininkams proporcingai jiems priklausančių akcijų nominaliai vertei;

2.7 Saugotinus įmonės dokumentus perduoti archyvui. Administratorius privalo perduoti dokumentus, kurių saugojimo terminas, nustatytas norminiuose teisės aktuose, nėra pasibaigęs, savivaldybės, kurios teritorijoje buvo likviduojamos įmonės buveinė iki jos išregistravimo iš Juridinių asmenų registro, archyvui;

2.8 Pateikti teismui likusio turto gražinimo, nurašymo arba perdavimo aktus. Administratorius, per 24 mėnesius nuo teismo nutarties, likviduoti įmonę dėl bankroto, įsiteisėjimo dienos, privalo panaudoti įmonės turtą kreditoriniams reikalavimams tenkinti. Priešingu atveju likęs įmonės turtas yra nurašomas kaip neturintis rinkos vertės (ĮBĮ 33 str. 7 d.). Administratorius, matydamas, jog nespės per 24 mėnesius, nuo teismo nutarties, likviduoti įmonę dėl bankroto, įsiteisėjimo dienos, panaudoti įmonės turtą kreditorių reikalavimams tenkinti, sušaukia kreditorių susirinkimą (komitetą) dėl termino pratęsimo. Tik gavęs kreditorių susirinkimo (komiteto) prašymą, teismas gali spręsti dėl galimybės šį terminą pratęsti;

2.9 Administratorius ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo teismo nutarties likviduoti įmonę dėl bankroto įsiteisėjimo dienos privalo:

2.9.1 pateikti Departamentui duomenis apie bankrutavusią įmonę. Vadovaujantis Departamento direktoriaus 2012 m. vasario 29 d. įsakymu Nr. V-17 „Dėl duomenų apie įmonės bankroto procesą teikimo ir skelbimo taisyklių, duomenų apie įmonės restruktūrizavimo procesą teikimo ir skelbimo taisyklių ir rekomenduojamų prašymų skelbti duomenis leidinio „Valstybės žinios“ priede „Informaciniai pranešimai“ formų patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 28-1275) įmonės bankroto administratorius, bankroto administratoriaus padėjėjas (administratoriaus rašytiniu pavedimu ir ne anksčiau kaip po vienerių metų nuo darbo sutarties su administratoriumi sudarymo) Departamentui, teikia:

2.9.1.1 įsiteisėjusios nutarties likviduoti įmonę dėl bankroto kopiją per 5 darbo dienas nuo teismo nutarties likviduoti įmonę dėl bankroto įsiteisėjimo dienos;

2.9.1.2 rekomenduojamą prašymo skelbti duomenis apie įmonės bankroto procesą Departamento interneto svetainėje formą, per 5 darbo dienas nuo nutarties likviduoti įmonę dėl bankroto įsiteisėjimo dienos. Rekomenduojamos formos yra patvirtintos Departamento direktoriaus 2012 m. vasario 29 d. įsakymu Nr. V-17 „Dėl duomenų apie įmonės bankroto procesą teikimo ir skelbimo taisyklių, duomenų apie įmonės restruktūrizavimo procesą teikimo ir skelbimo taisyklių ir rekomenduojamų prašymų skelbti duomenis leidinio „Valstybės žinios“ priede „Informaciniai pranešimai“ formų patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 28-1275)

(http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=419352&p_query=&p_tr2=2)

2.9.1.3 įmonės bankroto ataskaitą per 10 kalendorinių dienų nuo nutarties likviduoti įmonę dėl bankroto įsiteisėjimo dienos. Ataskaitų formos yra patvirtintos Departamento direktoriaus 2012 m. vasario 29 d. įsakymu Nr. V-16 „Dėl bankrutuojančios ir bankrutavusios bei restruktūrizuojamos įmonės ataskaitų formų patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr.28-1274).

(http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=419351&p_query=&p_tr2=2)

2.9.2 pateikti pranešimą apie juridinio asmens bankroto procedūras juridinių asmenų registru; (<http://downloads.registrucentras.lt/bylos/dokumentai/jar/e-gidas/JAR-PBN.pdf>)

2.9.3 pranešti apie priimtą nutartį:

2.9.3.1 bankrutavusios įmonės savininkui (savininkams);

2.9.3.2 įmonei paslaugas teikiančioms kredito įstaigoms;

2.9.3.3 Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Finansų ministerijos;

2.9.3.4 Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos;

2.9.3.5 Valstybinei ligonių kasai prie Sveikatos apsaugos ministerijos;

2.9.3.6 Finansų ministerijai, jeigu įmonė yra paskolos iš valstybės vardu pasiskolintu lėšų arba paskolos, kuriai suteikta valstybės garantija, gavėja;

2.9.3.7 Lietuvos darbo biržai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos;

2.9.3.8 Lietuvos bankui, jeigu likviduojama finansų maklerio įmonė, valdymo įmonė, investicinė bendrovė arba akcinė bendrovė, kuri laikoma vertybinių popierių emitentu.

3. ĮMONĖS PABAIGA

Įmonės likvidavimo procedūros turėtų būti baigiamos per dvejus metus. Tai kildinama iš IBI 33 str. 7 dalies, kurioje nurodoma, kad administratorius privalo panaudoti įmonės turtą kreditoriniams reikalavimams tenkinti per 24 mėnesius nuo teismo nutarties, likviduoti įmonę dėl bankroto, įsiteisėjimo dienos. Priešingu atveju likęs įmonės turtas kreditorių, kurių reikalavimams tenkinti neužteko lėšų, sprendimu turi būti nurašytas, o nurašytas bankrutavusios įmonės turtas (išskyrus nekilnojamąjį turtą) ne vėliau kaip per 30 dienų nuo jo nurašymo dienos turi būti panaudojamas arba sunaikinamas kreditorių nustatyta tvarka. Nurašytą nekilnojamąjį turtą administratorius ne vėliau kaip per 30 dienų po jo nurašymo dienos pagal perdavimo aktą turi neatlygintinai perduoti savivaldybei, kurios teritorijoje yra šis nekilnojamas turtas. Per nurodytą terminą savivaldybė privalo perimti šį turtą. Šis, 24 mėnesių, kreditorių susirinkimo prašymu gali būti pratęstas teismo.

Administratoriui pateikus teismui likusio turto grąžinimo, nurašymo arba perdavimo aktus ir Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamento pažymą, teismas, nagrinėjantis

įmonės bankroto bylą, priima sprendimą dėl įmonės pabaigos. Vadovaujantis Departamento prie ūkio ministerijos direktoriaus 2012 m. vasario 29 d. įsakymu Nr. V-17 patvirtintomis Duomenų apie įmonės bankroto procesą teikimo ir skelbimo taisyklėmis administratorius, administratoriaus padėjėjas (administratoriaus rašytiniu pavedimu ir ne anksčiau kaip po vienerių metų nuo darbo sutarties su administratoriumi sudarymo) Departamentui, teikia:

1. įsiteisėjusio sprendimo dėl įmonės pabaigos kopiją per 5 darbo dienas nuo teismo sprendimo dėl įmonės pabaigos įsiteisėjimo dienos;

2. rekomenduojamą prašymo skelbti duomenis apie įmonės bankroto procesą Departamento interneto svetainėje formą, per 5 darbo dienas nuo sprendimo dėl įmonės pabaigos įsiteisėjimo dienos. Rekomenduojamos formos yra patvirtintos Departamento direktoriaus 2012 m. vasario 29 d. įsakymu Nr. V-17 „Dėl duomenų apie įmonės bankroto procesą teikimo ir skelbimo taisyklių, duomenų apie įmonės restruktūrizavimo procesą teikimo ir skelbimo taisyklių ir rekomenduojamų prašymų skelbti duomenis leidinio „Valstybės žinios“ priede „Informaciniai pranešimai“ formų patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 28-1275)

(http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=419352&p_query=&p_tr2=2)

3. įmonės bankroto ataskaitą per 10 kalendorinių dienų nuo sprendimo dėl įmonės pabaigos įsiteisėjimo dienos. Ataskaitų formos yra patvirtintos Departamento direktoriaus 2012 m. vasario 29 d. įsakymu „Dėl bankrutuojančios ir bankrutavusios bei restruktūrizuojamos įmonės ataskaitų formų patvirtinimo“, (Žin., 2012, Nr. 28-1274).

(http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=419351&p_query=&p_tr2=2)

Taip pat įsiteisėjus šiam sprendimui administratorius privalo ne vėliau kaip per 5 darbo dienas pateikti prašymą juridinių asmenų registrai išregistruoti likviduotą dėl bankroto įmonę. Kartu su prašymu administratorius privalo pateikti teismo sprendimą dėl įmonės pabaigos, įmonės įregistravimo pažymėjimo ir steigimo dokumentų originalus, pažymą, kad dokumentai toliau saugoti perduoti archyvui, ir nurodyti įmonę aptarnaujančių bankų bei kitų kredito įstaigų adresus. Juridinių asmenų registras ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo minėtų dokumentų gavimo dienos ją išregistruoja ir apie tai praneša mokesčių, valstybinio socialinio draudimo ir privalomojo sveikatos draudimo įmokų administratoriams bei bankams ir kitoms kredito įstaigoms, aptarnavusioms įmonę, ir Departamentui.